

marcel
broodthaers

SÖZCÜKLER, NESNELER, KAVRAMLAR
WORDS, THINGS, CONCEPTS

KÜRATÖR / CURATOR
HASAN BÜLENT KAHRAMAN

S.M.A.K.

AKBANK
SANAT

BEYOĞLU

mon cher...
e mettre la dernière note à la
de Ginepro... Que je suis loin de
- I soldo. Et je sais que je m'en
ai encore davantage.
... et
... qui'en dira la postérité? ...
i et Non ... le doute m'assaille ... Alors,
être ... de 1849. Ton essai "L'Art et la
... de ... magie ... politique
ution" ... dans tu ne parais guère avoir conscience ...
politique, de la magie! ... De la beauté ou de la
deur? ... Nécessaire ... Ha ...
... le drame musical, pour combattre la dégéné-
rescence de l'Art serait la seule forme capable de
réunir tous les Arts. Je suis en d'accord avec cette
position que tu assumes, en tout cas, j'exprime
mon désaccord si tu inclues dans une définition
de l'Art, celle de la politique ... magie? ...
... nos rapports sont malaisés. Et
le dernier message que je t'envoie.
... Colonne semble indiquer
leur parvenir à

SÖZCÜKLER, NESNELER, KAVRAMLAR WORDS, THINGS, CONCEPTS

25 EYLÜL – 29 KASIM 2014
SEPTEMBER 25TH – NOVEMBER 29TH, 2014

BİR DEHANIN SERÜVENİ

Marcel Broodthaers, çağdaş sanat dünyasının en önemli isimlerinden biri. İlginç bir durumu var bu sanatçının. Broodthaers bundan neredeyse 40 yıl önce öldü, 1976'da. Fakat bugün hiç ölmemiş, hayatta bir sanatçı gibi kabul ediliyor. O derecede canlı ve hatta üretken. Belki kendisi üretmiyor artık. Ama yapıtlarından yayılan dirilik, yapıtlarının güncelliği, oluşturduğu esinle yepyeni yapıtların üretilmesine yol açıyor.

İlginç olan şu: Neredeyse devrimci denecek şekilde, yerleşik görsellik anlayışını baştan başa değiştirecek şekilde sanata yönelmeden önce Broodthaers, yaklaşık 20 yıl boyunca şair ve "yazıyla", yani "sözle" uğraşan birisi olarak yaşadı. 1963 yılında görsellikle, görüntüyle uğraşmaya karar verdi.

O arada görsellik dünyasından tamamen kopuk değildi. 1957'de kısa filmler yapmaya başlamıştı. Bu çabası 1967 yılına, yani görsel sanatlara döndükten sonra da devam etti.

Bir şair olarak görselliğe dönünce o tarih için beklenmeyen ama bugün için doğal sayılabilecek bir şey yaptı. Sözcüklerle onların insan bilincindeki görüntüleri, daha doğrusu görsellikleri arasındaki ilişkileri sorgulamaya başladı. Bunun tersi de çabasının kapsamındaydı: Yani, görselliğin, imgelerin sözcükler ve bilinç düzlemindeki ilişkisini sorguluyordu.

Kabul etmek gerekiyor ki, Kosuth'un 1960'ların ortasında gerçekleştirdiği ve bugün *Kavramsal Sanat* diye adlandırılan akımın önünü açan girişimleriyle Broodthaers'in girişimleri hemen hemen aynı yıllara denk düşüyordu. Bu kulvara Lawrence Weiner ve On Kawara yerleştirilebilir. Kosuth, Broodthaers'la çok karşılaştırmıştır. Kosuth; Freud'dan, psikanalizden, Wittgenstein'dan, hatta Platon'dan kalkarak oluşturduğu yapıtlarını, *Art as Idea as Idea* genel adıyla ortaya koyduğu görsellikleri çok daha kendiliğinden bir biçimde gerçekleştiriyordu.

Broodthaers'in bu çıkışının arkasında çok önemli iki kaynak vardı. Belçikalı sanatçı, 1945 sonrasında Sürrealist hareket içinde yer almıştı. Sürrealizm, gerçeğin çok farklı kaynaklardan beslenerek, tek boyutlu olmadığını gösteren en önemli çıkışlardan biriydi. Belçika yarattığı kültürle bu oluşuma önemli katkılar sağlamıştı ki, ikinci kaynak buydu.

Magritte'in çok büyük katkılarının bu alanda unutulması olanaksız. Broodthaers'in bu sanatçıyla bizzat yakından ilgilenmesi ve onun imgelerini çoğaltması bir rastlantı değil. Magritte'in bugün popüler kültürün en önemli imgelerinden biri olan *İmgelerin İhaneti* ve *Bu Bir Pipo Değildir* yazısıyla bir pipo resmini üst üste çıkıştıran 1928-29 tarihli tablosunun bu bağlamdaki yeri elbette kesindir. Ne var ki, Broodthaers bu kaynaktan beslenmekle birlikte söz konusu resmin elbette çok ötesine geçiyordu kendi işleriyle.

Broodthaers'in gerçek anlamda devrimci sayılacak işleri ise kısa bir süre sonra oluşmaya başlamıştı. Sanatçı, büyük bir hırsla müze kavramı üstünde düşünüyordu. Müze, geniş bir kavramdır. Sanat tarihiyle, tarihle, ideolojiyle, kimlikle ve hepsinden önemlisi bellekle ilişkisi vardır. Broodthaers'in daha 1968 yılında başladığı ve müzeleri sorgulayan işleri çıkarıcıdır. Bu anlayışa dünya genel olarak ancak 2000'lerde ulaşabilmıştır.

Broodthaers'in büyük yaratıcılığına eklenecek son bir nokta var. Yarattığı yapıtların kendi iç felsefesi bir yana, Broodthaers, hem bir şair, hem de sözel dille görsel dil arasındaki iç ve ters ilişkileri sorgulayan bir sanatçı olarak hâlâ çok kullanılan bir başka yol döşemiş ve örneğin yerleşik, ikonik değer kazanmış yapıtların, şiir kitaplarının, "söklülüp yeniden kurulmasına" yönelmişti. Dekonstrüksiyonun çok daha sonraları üstünde derinleşeceği bu sistematığı daha o yıllarda gerçekleştirmesi onun dehasının genişliğinin en önemli kanıtlarından biriydi.

Gerçekten de sözcükler, nesneler ve kavramlar arasında belki kısa ama devrimci, bütün sanat tarihini boydan boya etkileyen bir serüveni onunki!

Hasan Bülent Kahraman

THE ADVENTURE OF A GENIOUS

Marcel Broodthaers is one of the pivotal figures of the contemporary art scene. There is something peculiar about Broodthaers. Broodthaers passed away almost 40 years ago, in 1976. Yet, today, he is regarded as a living artist, as someone who has never deserted this world. That is the extent of his vitality and prolificacy. It is correct that he is not *actually* producing anymore. However, the vivacity emanating from his works, the contemporaneity of his pieces inspires the production of genuine artworks.

The interesting point is this: Before taking interest in art in an almost revolutionary way; as it were, thoroughly transforming the established order of visibility, Broodthaers engaged in poetry and “writing”, that is, in “words”, for approximately 20 years. In 1963, he decided to venture into the world of visibility, of images.

Not that he was completely detached from the world of visibility in those twenty years. He made his first short film in 1957, and he continued producing films after 1967; that is, after his decision to become a visual artist.

In his involvement in visibility as a poet, he did something that can be regarded as ordinary today, though was exceptional for his day. He began to examine the relationship between words and the images, or rather visualities, that correspond to them in the human consciousness. The opposite was also within the scope of his endeavor: he explored the relation of visibility, of images to words at the level of consciousness.

It should be acknowledged that the endeavors of Broodthaers almost coincided with those of Kosuth in the mid-1960s, which paved the way for the movement termed Conceptual Art today. Lawrence Weiner and On Kawara are other artists that belong to the same current. Kosuth has been frequently compared with Broodthaers. However, the works Kosuth produced with reference to Freud, psychoanalysis, Wittgenstein and indeed Plato, and his series entitled *Art as Idea as Idea*, seemed to come forth rather spontaneously.

There were two major influences underlying Broodthaers' art. After 1945, the Belgian artist had participated in the Surrealist movement. Surrealism played a pivotal role in revealing that reality was not one-dimensional, making use of a wide variety of sources. The cultural ferment of Belgium had contributed greatly to this formation, acting as another influence.

It is impossible to ignore the major contributions Magritte made in this area. It is not a coincidence that Broodthaers displayed particular interest in the artist and reproduced his images. In this context, the significance of Magritte's 1928-29 dated painting *The Treachery of Images*, which portrays an image of a pipe with the words *This is not a pipe* and which occupies an important place in the imagery of the public, is undeniable. Although the influence is indisputable, Broodthaers' works surpassed Rene Magritte's famous painting in depth and scope.

As for his truly revolutionary works, they would follow after a short while. The artist was eagerly reflecting on the concept of museum. Museum is a complex concept. It is interrelated with art history, history, ideology, identity, and above all, memory. Broodthaers' works that date back to 1968, and which problematize the concept of museum, are path-breaking. Only in the 2000s the world in large could attain that level of thought.

A final remark needs to be made in order to present a better picture of Broodthaers' tremendous creativity. Not to mention the inner philosophy of his works, as a poet and an artist dealing with the inner and counter relations between verbal and visual language, Broodthaers has opened another path still much frequented today: he embarked upon the 'deconstruction and reconstruction' of iconic works, of poetry books. The fact that Broodthaers applied this method upon which deconstruction would build upon in later years indicates the scope of his genius.

His was, maybe a short-lived, yet truly a revolutionary adventure between words, objects and concepts that thoroughly altered art history!

Hasan Bülent Kahraman

Miroir d'Époque Regency, 1773

Regency Dönemi Ayna / Regency Period Mirror

Dışbükey ayna, altın varaklı çerçeve / Convex mirror, gilded wood frame

142x77.3x52 cm

Das Recht, 1972

Kanun / *The Law*,
ed. 93/120

Kağıt üzerine litografi / Lithography on paper, 63.3x44.7 cm

Gedicht - Poem - Poème / Change - Exchange - Wechsel, 1973

Şiir / Kambiyo, ed. 96/100

Krem rengi dokuma kağıt üzerine kırmızı ve siyah serigrafı baskı

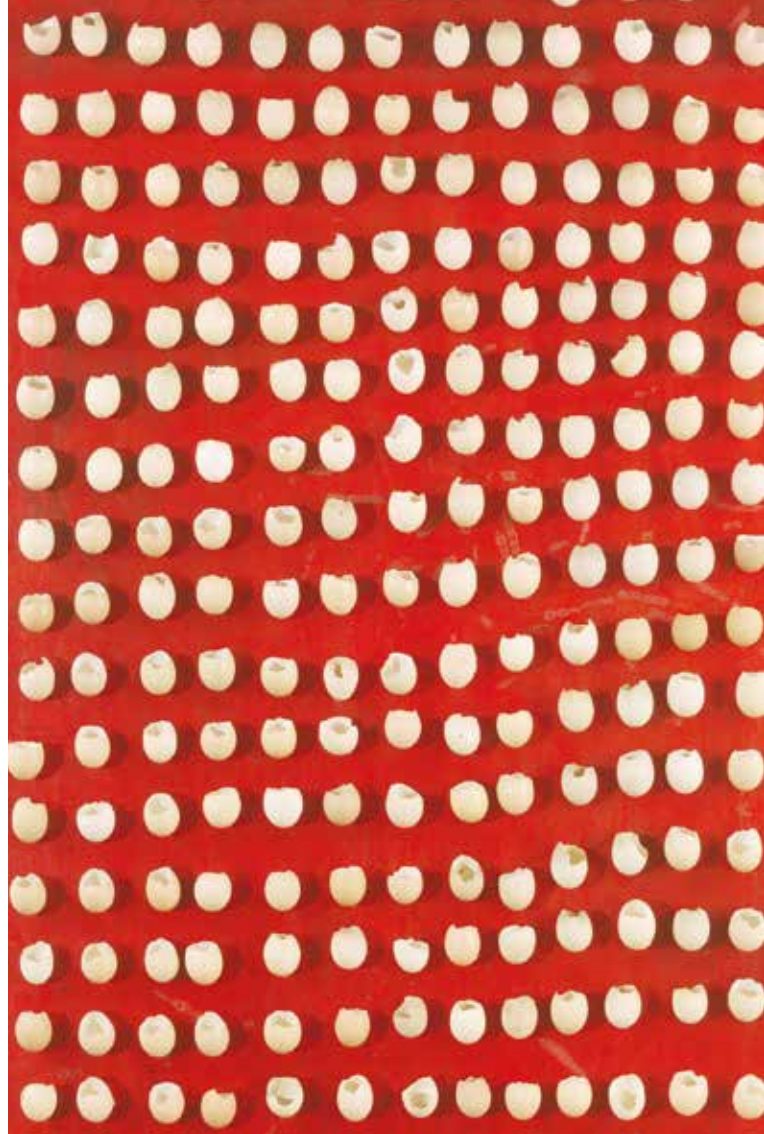
Screenprint in red and black in two parts on stiff cream wove paper,
2 (98x68.5 cm)

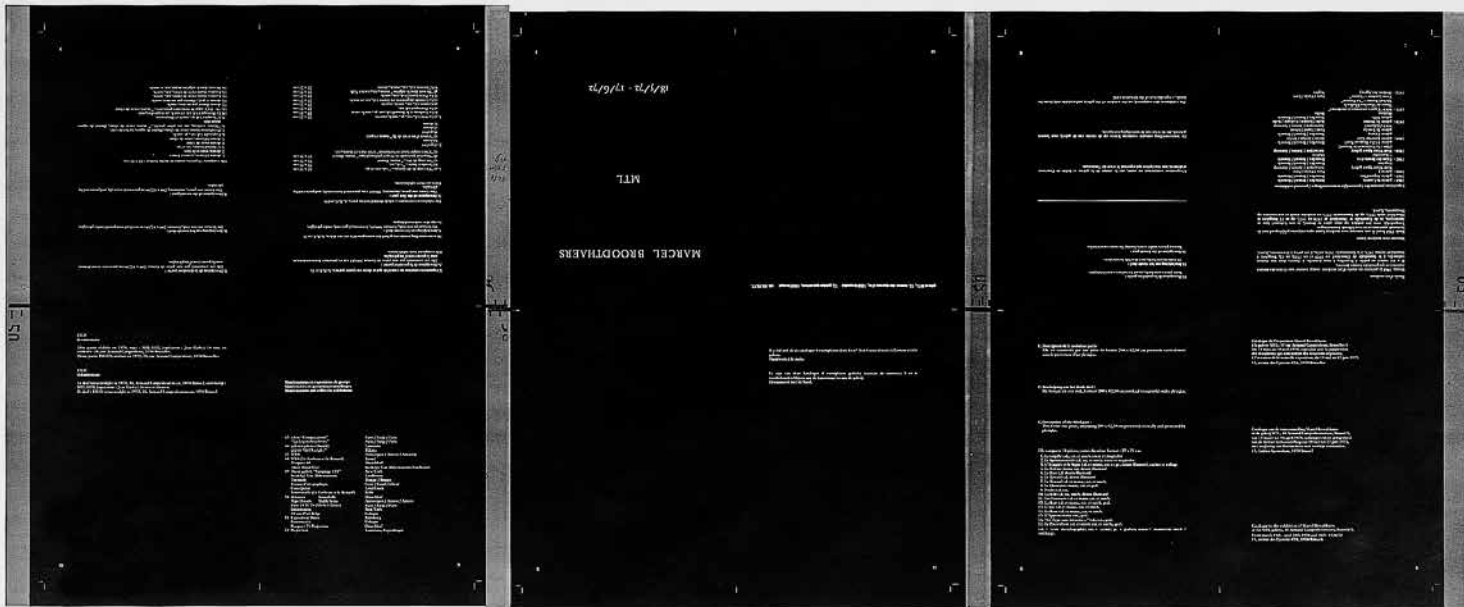
289 Oeufs, 20x13=260, 2x14=28, +1=1, = 289 Oeufs, 1966

289 Yumurta / 289 Eggs

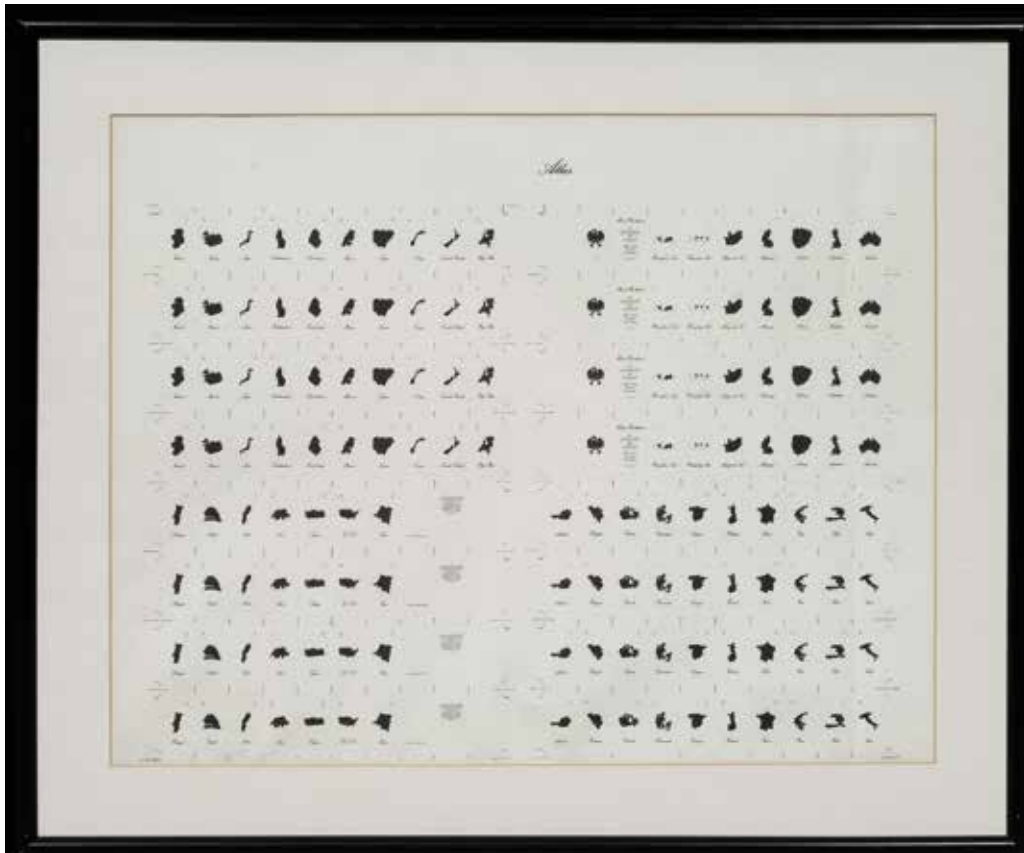
Yumurta kabukları, tuval üzerine yağlıboya

Eggshells, oil on canvas, 200x100 cm

Tractatus Logico-Catalogicus - L'Art ou l'art de vendre, 1972
 Sanat veya Satma Sanatı / Art or the Art of Selling, ed. 56/100
 Kağıt üzerine serigrafı baskı / Screenprint on paper, 60.6x146.4 cm

Atlas, 1975

ed. 24/50

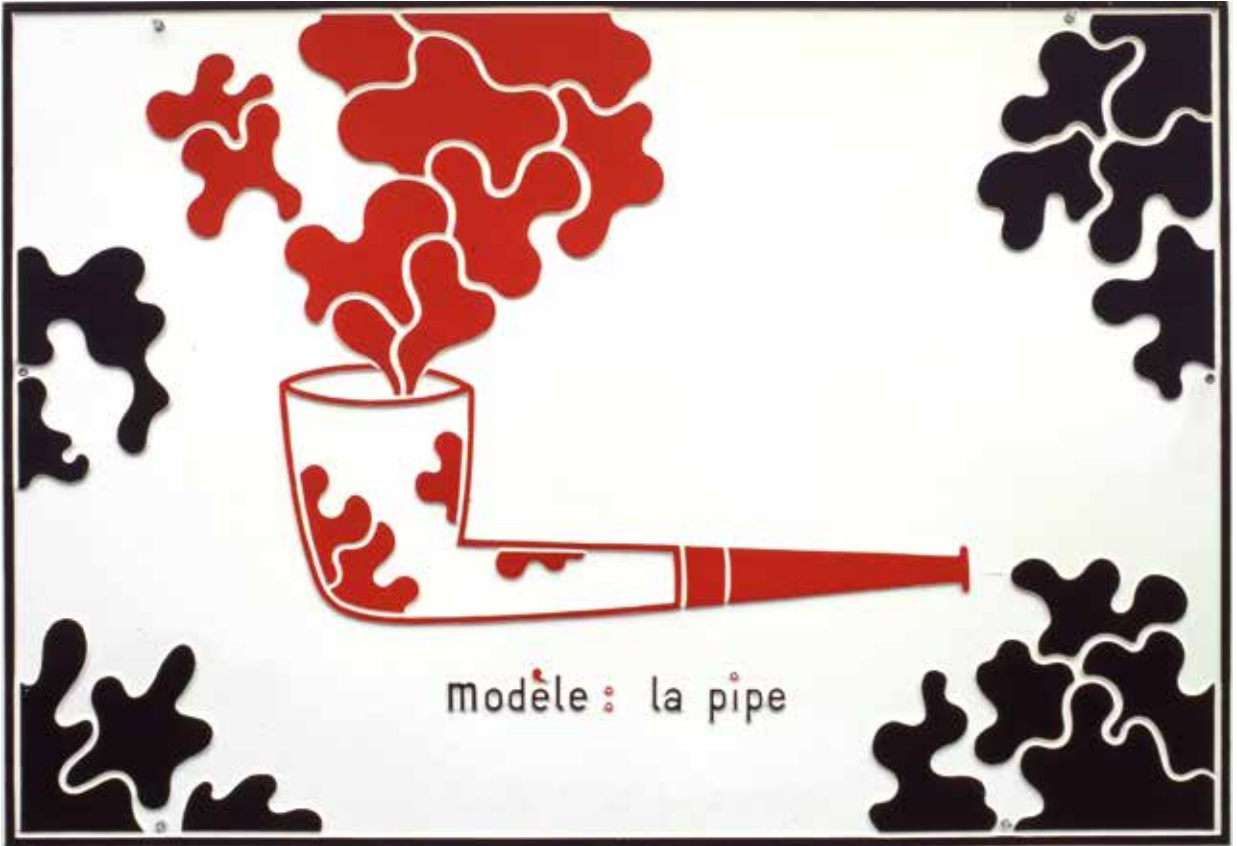
Kağıt üzerine ofset baskı / Offset print on paper, 48.9x63.5 cm

Rue René Magritte Straat, 1968

René Magritte Caddesi Caddesi / Street René Magritte Street, ed. 5/7

Vakumla şekil verilmiş plastik / Vacuum-formed plastic, 85x120 cm

Modèle : la pipe, 1971

Örnek: Pipo / Model: The pipe, ed. 4/7

Vakumla şekil verilmiş plastik / Vacuum-formed plastic, 85x120 cm

Modèle : la pipe, 1971

Örnek: pipo / Model: the pipe, ed. 4/7

Vakumla şekil verilmiş plastik / Vacuum-formed plastic, 85x120 cm

Photographie, 1969
129.5x124x2.5 cm

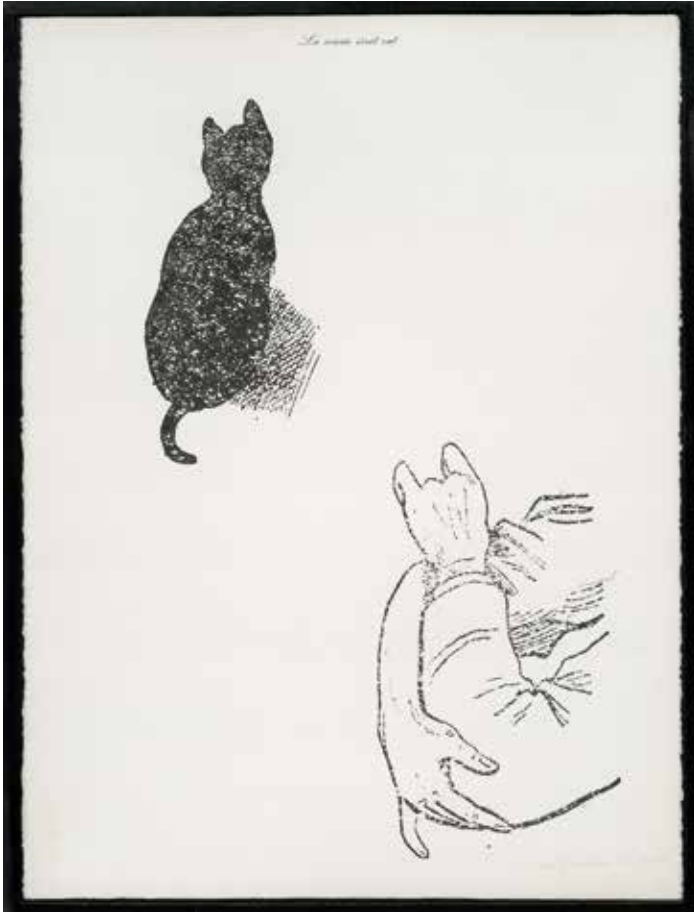

Museum - Museum, 1972

Müze, ed. 69/100

İki sayfa üzerine renkli serigrafi baskı

Colored screenprint on two sheets, 86x61 cm

La souris écrit rat (À compte d'auteur), 1974

Sıçan yazan fare (sanatçı sorumluluğunda)

The Mouse Writes Rat (At the Author's Expense), ed. 52/150

Kağıt üzerine serigrafi baskı / Screenprint on paper, 75x56 cm

Citron - Citroen (Réclame pour la Mer du Nord), 1974

Kuzey Denizi Reklamı / Advertisement for the North Sea, ed. 60/100

Kağıt üzerine ofset baskı / Offset print on paper, 105x66 cm

MARCEL BROODTHAERS

L'ANGELUS
DE
DAUMIER

AU CNAC
11 rue Berryer Paris 8

du 3 octobre au 10 novembre 1975

L'Angelus de Daumier

Au CNAC, Paris, 03.10 - 10.11.1975

Katalog / Catalogue, 150x100 cm

**Musée d'Art Moderne, Département des Aigles, Section XIXème siècle
Rue de la Pépinière, Bruxelles, Septembre 68 - Septembre 69**

*Modern Sanat Müzesi, Kartal Reyonu, XIX. Yüzyıl Bölümü
Museum of Modern Art, Department of Eagles, 19th Century Section
Katalog / Catalogue, 64x46 cm*

Museum voor Moderne Kunst, Département des Aigles, Afdeling XVIIe, 1969

A. 03/ 37.90.89, 46 Beeldhouwerstraat, Antwerpen, 27 September 69 - 4 October 69

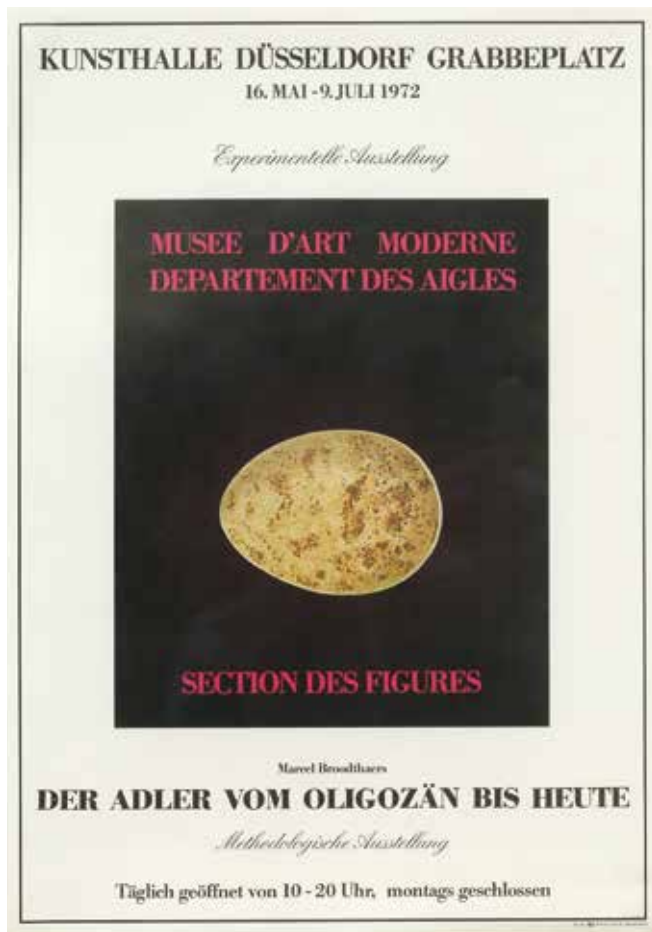
*Modern Sanat Müzesi, Kartal Reyonu, XVII. Yüzyıl Bölümü
Museum of Modern Art, Department of Eagles, 17th Century Section
Katalog / Catalogue, 64x46 cm*

Musée d'Art Moderne, Département des Aigles, Section XIXème siècle (bis), 1970

Kunsthalle Düsseldorf, Février 70 Düsseldorf, 4. Grabbeplatz (Kunsthalle), Tel. 021117083 (nogmaals controleren)

*Modern Sanat Müzesi, Kartal Reyonu, XIX. Yüzyıl Bölümü
Museum of Modern Art, Department of Eagles, 19th Century Section
Katalog / Catalogue, 59x42 cm*

Marcel Broodthaers: Musée d'Art Moderne, Département des Aigles, Section des Figures (Der Adler vom Oligozän bis heute) Kunsthalle Düsseldorf, 16. Mai - 9. Juli 1972

Modern Sanat Müzesi, Kartal Reyonu, Figürler Bölümü
Museum of Modern Art, Department of Eagles, Figures Section
Katalog / Catalogue, 60x42 cm

Marcel Broodthaers: Eloge du Sujet, Filme, Dias, Objekte, Bilder Kunstmuseum Basel, 5. Oktober - 3. November 1974

Özneye övgü, filmler, dialar, objeler, resimler
In Praise of the Subject, Films, Slides, Objects, Pictures
Katalog / Catalogue, 64x47 cm

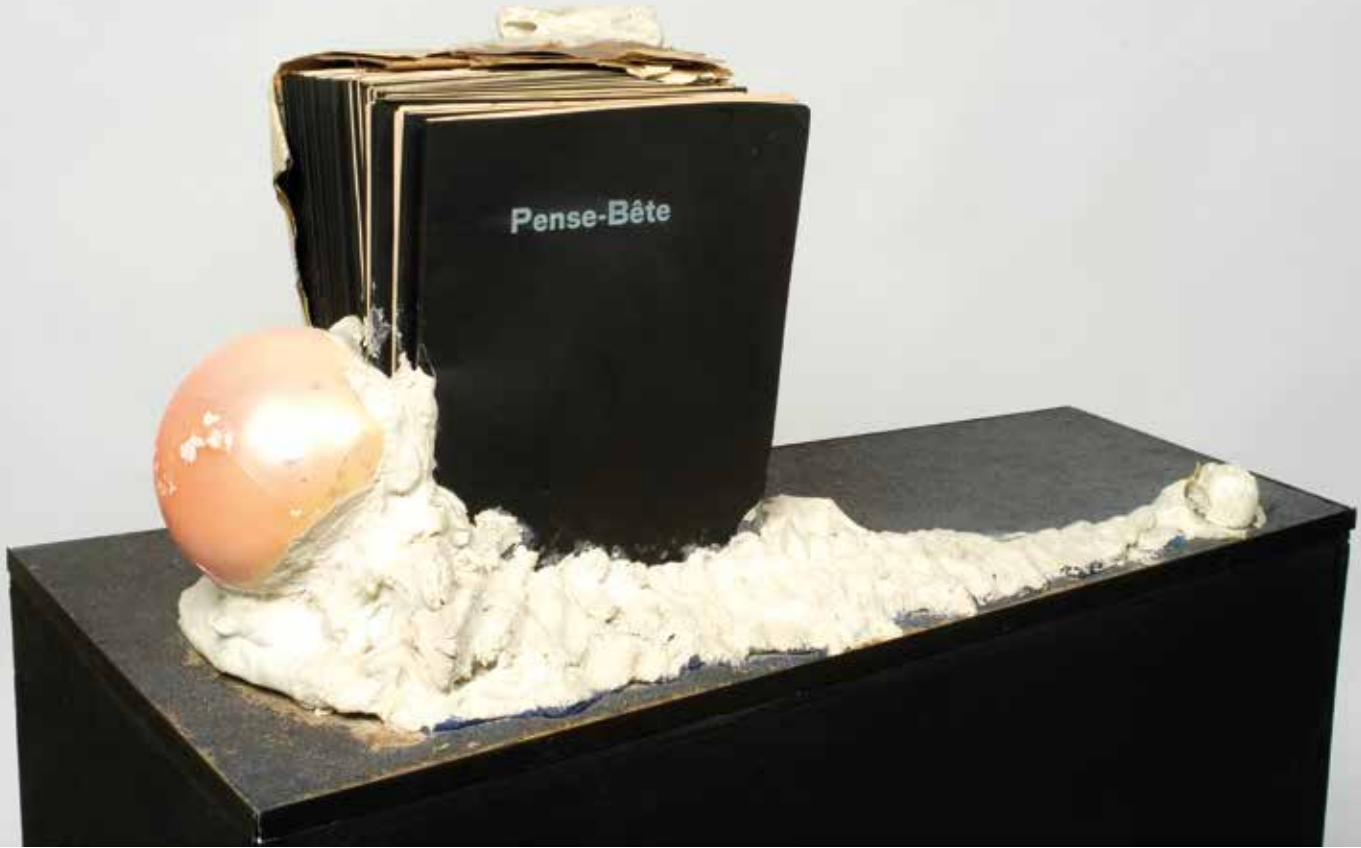

Marcel Broodthaers: Fig. 1 Programme
Séance de projections, Films, Dias
Wide White Space, Antwerpen, 13 tot 28 Januari 1973

Şekil 1 Gösterim programı, filmler, dialar
Fig.1 Screening Program, Films, Slides, 65x56 cm

Sans titre (M - Cathédrale de Cologne), 1969
İsimsiz (Köln Katedrali) / Untitled (Cologne Cathedral)
Karışık teknik / mixed media, 39x26x3.5 cm

Le Pense Bête, 1964

Karışık teknik (50 kitap, alçı, lastik top, yumurta kabuğu)

Mixed media (50 books, plaster, plastic ball, eggshells)

30x84x43 cm

La Pluie (Projet pour un texte), 1969

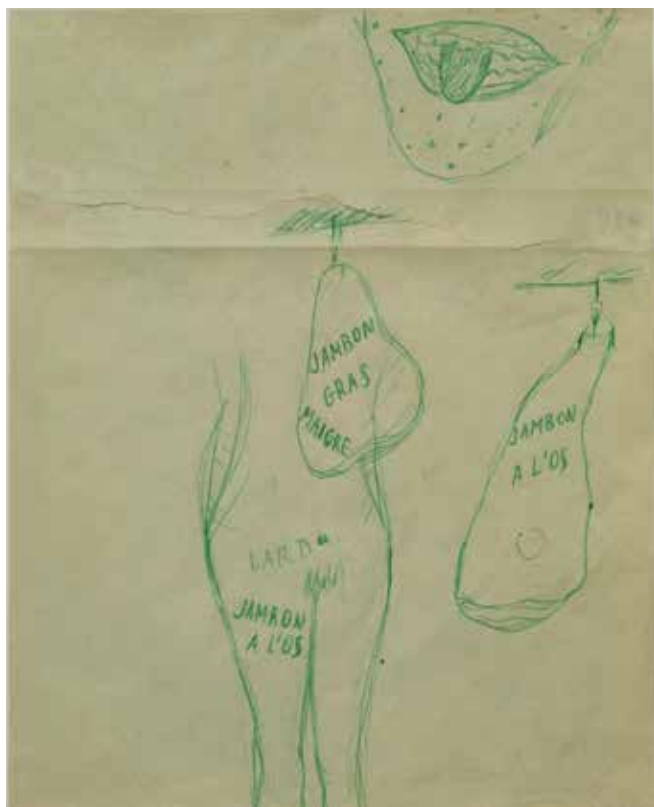
Yağmur (Bir metin için Proje) / The Rain (Project for a Text)

Sessiz, siyah beyaz, 16 mm film, 1'52" / Silent, B&W, 16 mm film, 1'52"

Bouteille de Lait, 1973
Süt Şişesi / Milk Bottle
H 28 cm, çap 9 cm / H 28 cm, diameter 9 cm

Jambon Gras - Jambon à l'Os, 1968
27x21.5 cm

AKBANK SANAT
İstiklâl Caddesi No: 8 Beyoğlu 34435 İstanbul
T: (212) 252 35 00-01
www.akbanksanat.com

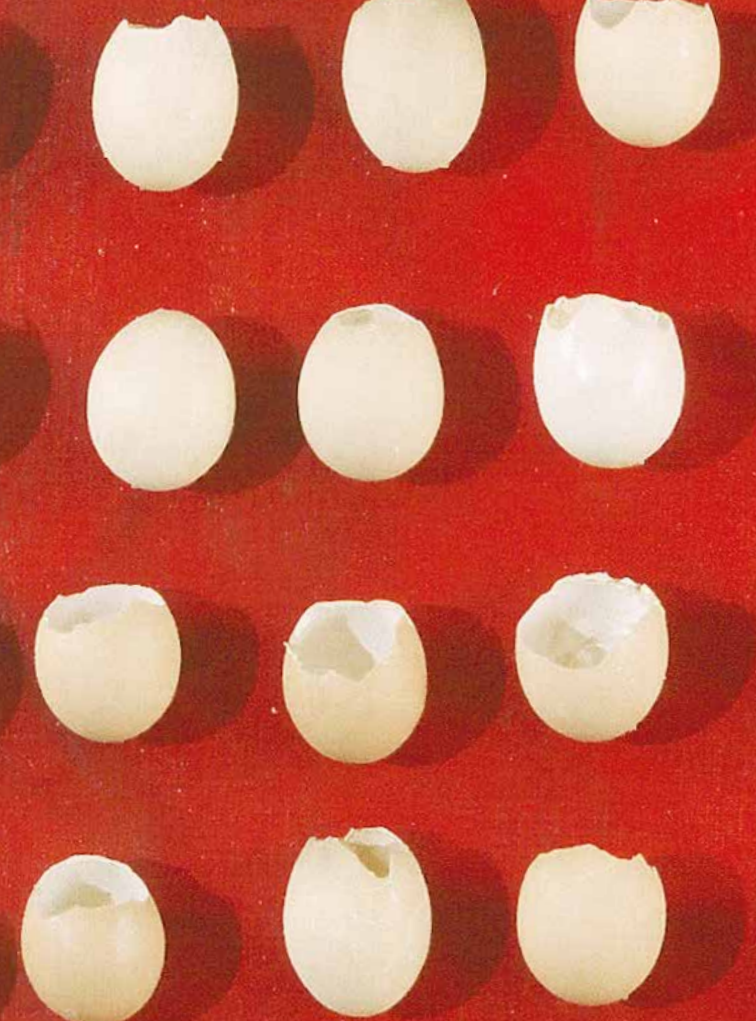
METİN / TEXT
Hasan Bülent Kahraman

FOTOĞRAFLAR / PHOTOGRAPHS
Dirk Pauwels © S.M.A.K.,
Stedelijk Museum voor Actuele Kunst, Gent

ÇEVİRİ / TRANSLATION
Ayşe Boren

TASARIM / DESIGN
Çözüm Reklam

BASKI / PRINT
Filmon Ofset Ltd. Şti.
Organize Sanayi Bölgesi Eskoop Sanayi Sitesi
B1 Blok No: 35 34306 İkitelli İstanbul Türkiye
T: (212) 671 57 40 pbx

BİLGİ İÇİN / FOR MORE INFORMATION

Tel: +90 212 2523500-01

www.akbanksanat.com